

Sygn. akt VI ACa 1573/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2013r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SA – Ksenia Sobolewska – Filcek (spr.)

Sędzia SA – Anna Orłowska

Sędzia SA – Ewa Stefańska

Protokolant: –sekr. sądowy Ewelina Murawska

po rozpoznaniu w dniu 6 czerwca 2013r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. w W.

przeciwko J. J. (1) oraz (...) Sp. z o.o. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki i pozwanej (...) Sp. z o.o. w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 17 sierpnia 2012r. sygn. akt XX GC 410/11

I oddała obie apelacje;

II znosi wzajemnie koszty postępowania apelacyjnego pomiędzy powódką a pozwaną (...) Sp. z o.o. w W.;

III zasądza od powódki (...) Sp. z o.o. w W. na rzecz J. J. (1) kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 1573/12

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 16 grudnia 2010r. powód – (...) Sp. z o.o. w W. wniósł o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym i nakazanie solidarnie pozwanym: J. J. (1) oraz (...) sp. z o.o. w W. zapłatę kwoty 381.409,63 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 2 grudnia 2010r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu. Jako podstawę swego żądania powód wskazał dwa weksle własne wystawione dnia 3 września 2007r. przez J. J. (1), a poręczone przez (...) sp. z o.o. w W..

W dniu 29 grudnia 2010r. Sąd Okręgowy w Warszawie wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, uwzględniający żądanie powoda.

Od nakazu tego w dniu 18 stycznia 2011r. obaj pozwani wnieśli zarzuty, w których wnieśli o oddalenie powództwa w całości z uwagi na naruszenie art. 187 k.p.c. (błędne wskazanie nazwy powoda). Ponadto zakwestionowali ważność weksli (brak bezwarunkowego przyrzeczenia zapłaty) i prawidłowość ich wypełnienia w sytuacji, w której powód

odebrał przedmiot leasingu i oddał go w kolejny leasing (weksle winny opiewać tylko na niespłacone należności z umów leasingu, pomniejszone o uzyskane korzyści). Zarzucili też, że pozew wniesiony został przedwcześnie.

W odpowiedzi na zarzuty powód wniósł o utrzymanie nakazu zapłaty co do kwoty 139.856,60 zł wraz z odsetkami od 2 grudnia 2010r. do dnia zapłaty i kosztami procesu w kwocie 11.985 zł. oraz cofnął pozew ze zrzeczeniem się roszczenia co do kwoty 241.553,03 zł i wniósł o umorzenie postępowania w tym zakresie, z uwagi na uzyskanie przez niego korzyści ze sprzedaży przedmiotu leasingu, po wydaniu nakazu zapłaty. Wyjaśnił też, że sporne weksle zabezpieczyły roszczenia z tytułu umów leasingu oraz, że z powodu zaprzestania regulowania należności przez pozwanego J. J. (1), w oparciu o § 8 ust. 2 ogólnych warunków leasingu, wypowiedział ww. umowy, po wcześniejszym wezwaniu pozwanego do zapłaty oraz po bezskutecznym upływie wyznaczonego mu dodatkowego terminu zapłaty i zażądał wydania przedmiotów leasingu. Zdaniem powoda sporne weksle zostały wypełnione prawidłowo. W szczególności suma wekslowa widniejąca na każdym z weksli jest zgodna z sumą zadłużenia pozwanego J. J. (1), wynikającą z zawartych umów leasingu. Jednak w związku ze sprzedażą przedmiotów leasingu po wydaniu nakazu zapłaty pomniejszył zadłużenie pozwanego z tego tytułu – co do umowy leasingu nr (...) o kwotę 141.626,08 zł, a co do umowy leasingu nr (...) o kwotę 99.926,95 zł.

Pomniejszenie zadłużenia co do umowy leasingu nr (...) wynika ze sprzedaży przedmiotu leasingu z tej umowy w dniu 14 lutego 2011r. za kwotę 160.000 zł netto oraz z rozliczenia tej kwoty z fakturami wystawionymi po dniu złożenia pozwu w sprawie, tj:

- fakturą VAT (...) z dnia 20 stycznia 2011r. w kwocie 258,30 zł,
- fakturą VAT (...) z dnia 31 grudnia 2010r. w kwocie 1.063,84 zł,
- fakturą VAT (...) z dnia 27 grudnia 2010r. w kwocie 3.660 zł,

a także ze skapitalizowanymi odsetkami za zwłokę w zapłacie noty obciążeniowej nr (...), naliczonymi od dnia 24 czerwca 2010r. do dnia 14 lutego 2011r. w łącznej kwocie 13.391,78 zł i z notą obciążeniową nr (...) w zakresie pozostałej kwoty 141.626,08 zł. Z tytułu umowy nr (...) do zapłaty pozostała więc kwota 115.046,05 zł.

Pomniejszenie zadłużenia z umowy nr (...) wynika ze sprzedaży przedmiotu leasingu w dniu 14 lutego 2011r. za kwotę 110.000 zł netto oraz z rozliczenia tej kwoty z fakturami wystawionymi po dniu złożenia pozwu, tj:

- fakturą VAT (...) z dnia 31 grudnia 2010r. w kwocie 610,00 zł,
- fakturą VAT (...) z dnia 31 grudnia 2010r. w kwocie 256,20 zł,

a także ze skapitalizowanymi odsetkami za zwłokę w zapłacie noty (...), naliczonymi od dnia 24 czerwca 2010r. do dnia 14 lutego 2011r. w łącznej kwocie 9.206,85 zł i z notą obciążeniową nr (...) w zakresie pozostałej kwoty 99.926,95 zł. Z tytułu umowy nr (...) do zapłaty pozostała zatem kwota 24.810,55 zł.

Ponadto powód stwierdził, iż pozwani nie wskazali jakie kwoty dokładnie kwestionują, ograniczając się do ogólnego zarzutu ich nieudowodnienia, a to na nich, jako dłużnikach wekslowych, ciąży obowiązek udowodnienia zgłaszanych zarzutów. Odnośnie zarzutów dotyczących braku bezwarunkowego przyrzeczenia zapłaty, powód zwrócił uwagę, iż nie budzi żadnych wątpliwości, że literą następująca po literze „c” jest litera „ę”, zatem zarzut ten jest niesłuszny. Nadto, w żadnym wypadku nieścisłość taka nie miałaby wpływu na ważność weksla, gdyż może być uzupełniona w drodze interpretacji, zważywszy, że całe zdanie jest zrozumiałe i nie nasuwa żadnych wątpliwości.

Powód wskazał ponadto, iż wobec podniesienia przez pozwanych zarzutów dotyczących stosunku zobowiązaniowego, dla zabezpieczenia którego wystawiony został weksel gwarancyjny, sprawa przeniesiona zostaje na ogólna płaszczyznę prawa cywilnego i w związku z tym nakaz zapłaty powinien być utrzymany w mocy, jeżeli w świetle faktów i dowodów przytoczonych przez powoda uzasadnione okazało się roszczenie cywilnoprawne leżące u podstaw dochodzonego roszczenia wekslowego.

W piśmie z dnia 29 marca 2012r. pozwani podnieśli, iż strona powodowa dopuściła się licznych uchybień w zakresie obliczania kwot należnych z tytułu umów leasingu poprzez m.in. odliczenie kwoty uzyskanej ze sprzedaży przedmiotów leasingu w wysokości 241.500 zł, podczas gdy rzeczywista kwota przychodu z tego tytułu wyniosła 332.100 zł. Zarzucili także brak wykazania i udokumentowania innych kosztów poniesionych przez finansującego oraz brak doręczenia im noty obciążeniowej nr (...).

Wyrokiem z dnia 17 sierpnia 2012r. Sąd Okręgowy w Warszawie uchylił nakaz zapłaty z dnia 29 grudnia 2010r. i zasądził solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwotę 49 309,63 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 2 grudnia 2010r. do dnia zapłaty oraz kwotę 11 985 zł tytułem kosztów procesu, umorzył postępowanie co do kwoty 241 553,03 zł i oddalił powództwo co do kwoty 90 546,97 zł. Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy poprzedził następującymi ustaleniami:

W dniu 3 września 2007r. J. J. (1) wystawił i wydał do dyspozycji powoda dwa weksle opiewające na kwoty 124.737,50 zł oraz 256.672,13 zł, poręczone przez (...) sp. z o.o. w W., jako zabezpieczenie umów leasingu nr (...), zawartych 3 września 2007r. przez powoda z J. J. (1), prowadzącym działalność gospodarczą pod nazwą (...). Zgodnie z treścią deklaracji wekslowych w obu przypadkach powód miał prawo wypełnić weksel w każdym czasie, w razie naruszenia umowy leasingu, na sumę odpowiadającą wszelkim zobowiązaniom finansowym wynikającym z umowy leasingu i ogólnych warunków umowy leasingu. Dnia 24 listopada 2010r. wystawił i wysłał wystawcy oraz poręczycielowi wezwania do wykupu obu weksli na łączną kwotę 381.409,63 zł. Termin płatności weksli określony w wezwaniach minął 1 grudnia 2010r., jednakże pozwani nie wykupili weksli przed jego upływem.

W ocenie Sądu Okręgowego zarzuty pozwanych do nakazu zapłaty z dnia 29 grudnia 2010r. okazały się trafne jedynie w części. Powód wypowiedział bowiem T. J. umowy leasingowe z dnia 3 września 2007r. na podstawie § 8 ust. 2 lit. a ogólnych warunków leasingu, w związku z nieuregulowaniem należności z tytułu tych umów, co pozostawało w zgodzie z art. 709¹⁵ k.c. Ponadto, celem dochodzenia przysługujących mu należności, uzupełnił oba weksle na łączną kwotę 381.409,63 zł i skierował do pozwanych – wystawcy i poręczyciela wekslowego – wezwanie do wykupu, wyznaczając jego termin wykupu na dzień 1 grudnia 2010r. Przy czym, zgodnie z art. 32 Prawa wekslowego poręczyciel wekslowy odpowiada tak samo, jak ten, za kogo poręczył. Powód był więc uprawniony do skierowanie wezwania do wykupu weksli zarówno do wystawcy, jak i poręczyciela.

W opinii Sądu Okręgowego, sposób wypełnienia weksli nie budzi wątpliwości i nie zasługuje na uznanie argument pozwanych, iż w treści weksli brak jest bezwarunkowego przyrzeczenia zapłaty, które stanowi immanentną cechę weksla. Brak w poleceniu zapłaty którejś z liter lub błąd ortograficzny (np. niedodanie końcówki fleksyjnej do wyrazu "zapłać...") nie unieważnia bowiem weksla, jeżeli zdanie jest zrozumiałe i nie nasuwa żadnych wątpliwości.

Odnosząc się natomiast do zarzutu nieprawidłowego wyliczenia kwot, na jakie wystawiono weksle i dokonując w tym postępowaniu, w ramach oceny zasadności dochodzonego roszczenia wekslowego i w granicach nakazu, analizy powoływanych przez strony podstaw faktycznych i prawnych, wynikających z łączącego je stosunku podstawowego, Sąd Okręgowy stwierdził, że zgodnie z § 8 ust. 3 ogólnych warunków leasingu, w wypadku wypowiedzenia umowy leasingu na podstawie § 8 ust. 2, finansujący może żądać od korzystającego sumy wymagalnych i niezapłaconych rat leasingowych (powiększonych o podatek VAT, gdy jest on należny) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wymagalności poszczególnych rat do dnia ich zapłaty, jak również sumy pozostałych rat leasingowych netto oraz wartości wykupu, pomniejszonych w drodze zdyskontowania, o ile korzystający zwróci w żądanym terminie przedmiot leasingu. Zaś sprzedaż przedmiotu leasingu jest przesłanką do pomniejszenia kwot należnych finansującemu o 90 % kwoty uzyskanej z tego tytułu, nie więcej jednak niż do wysokości tych należności. Wprawdzie też w odpowiedzi na zarzuty pozwanych powód wniósł o utrzymanie nakazu zapłaty jedynie co do kwoty 139.856,60 zł wraz z odsetkami od 2 grudnia 2010r. do dnia zapłaty i kosztami procesu w kwocie 11.985 zł., cofając pozew ze zrzeczeniem się roszczenia co do kwoty 241.553,03 zł i wnosząc o umorzenie postępowania w tym zakresie, z uwagi na uzyskanie przez niego korzyści ze sprzedaży przedmiotów leasingu po wydaniu nakazu zapłaty, jednakże sposób wyliczenia kwoty, co do której powód zrzekł się roszczenia, w oparciu o analizę złożonych

dokumentów, Sąd Okręgowy uznał za nieprawidłowy. Z faktur przedstawionych przez powoda wynika bowiem, iż z tytułu sprzedaży obu przedmiotów umów leasingu uzyskał kwoty 135.300 zł oraz 196.800 zł, obejmujące m.in. należny podatek VAT (odpowiednio – 25.300 zł oraz 36.800 zł) – łącznie kwotę 332.100 zł (w tym 62.100 zł z tytułu VAT). Cofając powództwo w części wynikającej z tego faktu, powód dokonał jednak obniżenia sumy należności odpowiednio o 110.000 zł oraz 160.000 zł, tj. o uzyskane ze sprzedaży kwoty netto, co zdaniem Sądu Okręgowego było nieuprawnione. Sąd ten uznał też za nieskuteczne dokonanie przez powoda w tej sprawie rozliczenia kwot uzyskanych z tytułu sprzedaży przedmiotów umów leasingu z fakturami wystawionymi po dniu złożenia pozwu oraz z kwotami wynikającymi z not obciążeniowych nr (...) i nr (...), a także ze skapitalizowanymi odsetkami za zwłokę w zapłacie not obciążeniowych. W toku procesu powód nie dokonał bowiem rozszerzenia pierwotnego powództwa o wartość przedmiotowych faktur oraz skapitalizowanych odsetek za zwłokę.

Biorąc więc pod uwagę: sumę należną powodowi z tytułu niezapłaconych faktur oraz not obciążeniowych, uwzględnionych w kwotach wekslowych (381.409,63 zł), postanowienia ogólnych warunków leasingu zobowiązujące finansującego do obniżenia żądania o kwotę korzyści uzyskanych z tytułu sprzedaży przedmiotu leasingu (łącznie o kwotę 332.100 zł), jak również brak rozszerzenia powództwa co do kwot wskazanych w piśmie z dnia 14 listopada 2011r., a zatem brak zasadności ich zasądzenia na rzecz powoda, Sąd Okręgowy uznał, że suma należna powodowi z tytułu nieuregulowania należności wynikających z przedmiotowych umów leasingu wynosi ostatecznie 49.309,63 zł. Uzasadniało to, na podstawie art. 496 k.p.c. uchylenie nakazu zapłaty z 29 grudnia 2010r. i na podstawie art. 709¹⁵ k.c. w zw. z § 8 ust. 2 i ust. 3 ogólnych warunków leasingu zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kwoty 49.309,63 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 2 grudnia 2010r. do dnia zapłaty oraz kwoty 11.985 zł tytułem kosztów procesu.

Wobec cofnięcia pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia, w oparciu o art. 203 § 1 k.p.c. oraz art. 355 § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy umorzył postępowanie co do kwoty 241.553,03 zł, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił w oparciu o art. 6 k.c. a contrario oraz art. 193 § 1 k.p.c. a contrario.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli powód – (...) Sp. z o.o. w W. oraz pozwany – (...) Sp. z o.o. w W..

Powód (...) Sp. z o.o. w W., zaskarżając wyrok w zakresie, w jakim Sąd Okręgowy oddalił powództwo co do kwoty 90.546,97 zł, zarzucił mu:

- naruszenie przepisów prawa materialnego, w tym: art. 3 ustawy z dnia 5 lipca 2001r. o cenach (Dz.U. nr 97 poz.1050) w związku z art. 2 pkt. 22, art. 5, 15, 19, 29 ustawy z dnia 11 marca 2004r. o podatku od towarów i usług (Dz.U. nr 54 poz.535), poprzez ich niezastosowanie i przyjęcie, że podatek VAT w łącznej kwocie 62.100,00 zł z tytułu sprzedaży przedmiotów leasingu, stanowi korzyść powoda, o którą powinno zostać obniżone żądanie względem pozwanych zgodnie z art. art. 709¹⁵ k.c.; art. 709¹⁵ k.c. poprzez jego nienależytą wykładnię i przyjęcie, że podatek VAT w łącznej kwocie 62.100,00 zł z tytułu sprzedaży przedmiotów leasingu stanowi korzyść powoda, o którą powinno zostać obniżone żądanie względem pozwanych;

- naruszenie przepisów postępowania w postaci: art. 479⁽⁴⁾ k.p.c. w związku z art. 495 § 2 k.p.c. poprzez przyjęcie, że powód mógł rozszerzyć powództwo w sprawie o należności wynikające z umów leasingu nr (...), które powstały i stały się wymagalne już po złożeniu pozwu i po wydaniu nakazu zapłaty; art. 233 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. poprzez przekroczenie zasad swobodnej oceny dowodów i uznanie, że brak jest zasadności zasądzenia należności w postaci kwot wskazanych przez powoda w odpowiedzi na zarzuty pozwanych w zakresie kwoty 28.446,97 zł, w sytuacji, gdy dowody w postaci Faktury VAT (...) z dnia 20.01.2011r., Faktury VAT (...) z dnia 31.12.2010r., Faktury VAT (...) z dnia 27.12.2010r., Faktury VAT (...) z dnia 31.12.2010r. i Faktury VAT (...) z dnia 31.12.2010r. zostały powołane przez powoda na okoliczność powstania innych, niż dochodzone pozwem, zobowiązań z tytułu umów leasingu (...), oraz na okoliczność, że roszczenie z tytułu umowy leasingu nr (...) dochodzone pozwem w kwocie 256.672,13 zł powód zasadnie pomniejszył o kwotę 141.626,08 zł i rozliczył ją z notą obciążeniową Nr (...), a roszczenie z tytułu umowy leasingu nr (...) dochodzone pozwem w kwocie 124.737,50 zł powód pomniejszył o kwotę 99.926,95 zł i rozliczył ją z notą obciążeniową

nr (...); art. 479⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. w zw. z art. 495 § 3 k.p.c. w zw. z art. 230 k.p.c. poprzez oparcie rozstrzygnięcia z uwzględnieniem zarzutów i twierdzeń pozwanych objętych prekluzją, odnośnie rozliczenia umów leasingu zawartych w piśmie procesowym pełnomocnika pozwanych z dnia 29 marca 2012r., w tym w zakresie konieczności pomniejszenia należności wynikających z umów leasingu o cenę brutto sprzedaży przedmiotów leasingu, a nie cenę netto;

- błąd w ustaleniach faktycznych i przyjęcie, że nie jest możliwe uznanie rozliczenia kwot wynikających z umów leasingu na dzień wypełnienia weksli w zakresie kwoty 28.446,97 zł za skuteczne, w związku z faktem, iż powód nie rozszerzył powództwa o tę kwotę, w sytuacji gdy powód pomniejszył zobowiązanie z umów leasingu dochodzone w pozwie (na dzień wypełnienia weksli) o korzyści uzyskane ze sprzedaży przedmiotów leasingu, po uprzednim zaliczeniu części tych korzyści w kwocie 28.446,97 zł na należności nie dochodzone pozwem wynikające również z umów Leasingu, i w sytuacji, gdy powód nie dochodzi należności z faktur wystawionych po dacie złożenia pozwu i wydaniu nakazu zapłaty w niniejszym postępowaniu, gdyż wygasły one na skutek zaliczenia na ich poczet części kwot uzyskanych ze sprzedaży przedmiotów leasingu oraz przyjęcie, że powód nie rozszerzył powództwa co do kwot wskazanych w piśmie procesowym z dnia 14 listopada 2011r. w wysokości 28.446,97 zł, a zatem brak było zasadności ich zasądzenia na rzecz powoda, w sytuacji, gdy powód potrącił część kwot uzyskanych z tytułu sprzedaży przedmiotu leasingu (w kwocie 28.446,97 zł), z należnościami nie dochodzonymi pozwem powstałymi po wydaniu nakazu zapłaty w sprawie i sprzedaży przedmiotów leasingu, wskazanymi fakturami powołanymi na karcie 165-166 akt.

Wskazując na powyższe zarzuty powód wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie solidarnie od pozwanych na jego rzecz kwoty 90.546,97 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 2 grudnia 2010r. do dnia zapłaty, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania w tym zakresie, a także o zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powoda kosztów postępowania sądowego.

W uzasadnieniu apelacji powód stwierdził, że kwoty uzyskane przez niego ze sprzedaży przedmiotów leasingu, a obejmujące należny podatek VAT, nie stanowią dla niego korzyści w rozumieniu art. 709¹⁵ k.c., nie są jego przychodem, albowiem jest on podatnikiem tego podatku i musi powyższe kwoty odprowadzić do Urzędu Skarbowego.

Pozwany – (...) Sp. z o.o. w W., zaskarżając wyrok w części zasądzającej solidarnie od pozwanych kwotę 49 309,63 zł oraz koszty procesu w wysokości 11 985 zł, zarzucił mu naruszenie art. 369 k.c. w zw. z art. 32 Prawa wekslowego poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, a także naruszenie art. 100 k.p.c. i z uwagi na powyższe wniósł o zmianę zaskarżonego orzeczenia poprzez oddalenie powództwa w całości w stosunku do (...) Sp. z o.o. w W., przy uwzględnieniu kosztów postępowania oraz dokonania stosunkowego rozdzielenia kosztów postępowania w zw. z art. 100 k.p.c., ewentualnie – o przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu celem ponownego rozpoznania. W uzasadnieniu apelacji pozwany wyjaśnił, że nie kwestionuje wyroku w części uchylającej nakaz zapłaty i zasądzającej kwotę 49 309,63 zł od pozwanego J. J. (1). Skoro jednak nakaz zapłaty wydany na podstawie weksli poręczonych przez skarżącego został uchylony, a zaskarżony wyrok zapadł na skutek oceny łączącego powoda z J. J. (1) stosunku podstawowego, brak jest podstaw do zastosowania art. 32 Prawa wekslowego. Przepis ten stanowił bowiem jedynie podstawę solidarnej odpowiedzialności skarżącego z J. J. (1) z weksla. Skoro też w sprawie niniejszej żądanie powoda zostało uwzględnione tylko w niewielkim procencie, to on winien zwrócić pozwanemu koszty procesu.

Powód wniósł o oddalenie apelacji (...) Sp. z o.o. w W. podnosząc, że odwołanie się w zarzutach do nakazu zapłaty do stosunku podstawowego prowadzi przede wszystkim do uwzględnienia tego stosunku w ramach oceny zasadności dochodzonego roszczenia wekslowego. Nadal więc przedmiotem sporu jest roszczenie wekslowe, z tą tylko różnicą, że przy uwzględnieniu również stosunku podstawowego. Nadto, cofnięcie pozwu w toku procesu, z uwagi na zaspokojenie powoda oznacza przegraną pozwanego.

Pozwani domagali się oddalenia apelacji powoda podnosząc, iż nie jest prawdziwe twierdzenie powoda, jakoby nie odniósł korzyści za tytułu obciążenia przedmiotów sprzedaży podatkiem VAT. Mógł wszak odliczyć na swoją korzyść podatek VAT zapłacony przez zbywcę przedmiotów leasingu. Nadto pozwany zarzucili, że próba rozliczenia poza tym procesem kwoty 28 446,97 zł zmierza do obejścia prawa w postaci art. 709¹⁵ k.c., a zatem nie zasługuje na ochronę.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Żadna z apelacji nie zasługiwała na uwzględnienie.

W pierwszym rzędzie wskazać należy, że na obecnym etapie postępowania w sprawie fakty ustalone przez Sąd Okręgowy nie są sporne pomiędzy stronami. Pozwani nie kwestionują też zasad swojej odpowiedzialności wekslowej, a powód przyznaje konieczność pomniejszenia należności z tytułu wszystkich przewidzianych w umowie a niezapłaconych rat, o korzyści, jakie uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwiązania umowy leasingu. Granice sporu wyznaczają zaś jedynie zarzuty obu apelacji.

Odnosząc się do apelacji pozwanego – (...) Sp. z o.o. w W. stwierdzić należy, że obecna redakcja art. 496 k.p.c. dopuszcza wprawdzie utrzymanie nakazu zapłaty w części, lecz jest to możliwe jedynie w sytuacji, gdy zarzuty dotyczyły części rozstrzygnięcia zawartego w nakazie, przez co w pozostałym zakresie nakaz ten stał się prawomocny. W sytuacji zaś wniesienia zarzutów do nakazu zapłaty w całości, ww. przepis przewiduje uchylenie przez sąd nakazu zapłaty i orzeczenie o żądaniu pozwu (patrz Dariusz Zawistowski komentarz do art. 496 Kodeksu postępowania cywilnego w: Henryk Dolecki (red.), Tadeusz Wiśniewski (red.), Józef Iwulski, Grzegorz Jędrejek, Iwona Koper, Grzegorz Misiurek, Piotr Pogonowski, Dariusz Zawistowski – Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom II. Artykuły 367-505(37), wyd. II LEX 2013). Wówczas, jak trafnie podnosił powód, nadal przedmiotem sporu jest roszczenie wekslowe, z tą tylko różnicą, że ewentualne odwołanie się w zarzutach do stosunku podstawowego prowadzi do uwzględnienia tego stosunku w ramach oceny zasadności dochodzonego roszczenia wekslowego. Stąd nie zasługują na uwzględnienie podniesione w apelacji zarzuty naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 369 k.c. w zw. z art. 32 Prawa wekslowego. Sąd Apelacyjny zważył też, że w sytuacji, w której powód wypełnił weksle zgodnie z porozumieniami wekslowymi, na sumy równe kwotom zobowiązań J. J. (1) wynikających z zawartych umów leasingu, na datę wystawienia weksła, a sprzedaży przedmiotów leasingu dokonał już po wydaniu nakazu zapłaty, należy podzielić stanowisko Sądu Okręgowego, że w sprawie zastosowanie znajduje art. 98 § 1 k.p.c. Możliwość pomniejszenia należności powoda o korzyści, jakie uzyskał wskutek zbycia przedmiotów leasingu, zaistniała w toku procesu, jest bowiem równoznaczna z częściowym jego zaspokojeniem. Zatem cofnięcie pozwu w tym zakresie, z uwagi na zaspokojenie powoda oznacza przegraną pozwanego.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie są również trafne podniesione w apelacji powoda zarzuty naruszenia art. 3 ustawy z dnia 5 lipca 2001r. o cenach w związku z art. 2 pkt. 22, art. 5, 15, 19, 29 ustawy z dnia 11 marca 2004r. o podatku od towarów i usług. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 13 stycznia 2012r. (I CSK 176/11, LEX nr 1131111), przewidziana w art. 709¹⁵ k.c. zapłata finansującemu przez korzystającego wszystkich przewidzianych w umowie a nie zapłaconych rat, ma na celu przywrócenie takiego stanu, w jakim finansujący znajdowałby się, gdyby korzystający należycie wykonał umowę leasingu i nie dał powodu do jej przedwczesnego zakończenia. Pełni ona zatem funkcję odszkodowania za szkodę poniesioną przez finansującego wskutek naruszenia przez korzystającego umowy leasingu z powodów, za które on odpowiada. Ponieważ jednak pełna kwota ustalonych w umowie, a nie zapłaconych rat, mogłaby przewyższać szkodę powstałą w majątku finansującego, a więc przekraczać przewidziane w art. 361 § 2 k.c. granice dopuszczalnej wysokości odszkodowania, w art. 709¹⁵ k.c. przewidziano pomniejszenie kwoty umówionych a nie zapłaconych rat o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek zapłaty rat przed umówionym terminem i rozwiązania umowy leasingu. Nie budzi przy tym wątpliwości, że przez korzyści uzyskane przez leasingodawcę w wyniku wcześniejszego rozwiązania umowy, w rozumieniu art. 709¹⁵ k.c., należy w szczególności rozumieć „wartość odzyskanego przez finansującego przedmiotu leasingu”, wyrażającą się np. w cenie jego sprzedaży (patrz wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie: z dnia 26 września 2012r., I ACa 255/12, LEX nr 1238196 i z dnia 13 grudnia 2012r., VI ACa 976/12, LEX nr 1289633 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 stycznia 2010 r., I CSK 216/09, LEX nr 577676). Przy czym, jak wprost wynika z art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 lipca 2001 r. o cenach (Dz.U.2013.385j.t.), w cenie uwzględnia się podatek od towarów i usług oraz podatek akcyzowy, jeżeli na podstawie odrębnych przepisów sprzedaż towaru (usługi) podlega obciążeniu takim podatkiem. Skoro więc sprzedaż przedmiotów leasingu obciążona była podatkiem VAT, stanowił on jeden z elementów składowych ceny. Przy czym objęcie ceną towaru lub usługi należności z tytułu podatku od towarów i usług jest uzasadnione tym, że po stronie nabywcy powstają określone przepisami

podatkowymi możliwości odliczenia tego podatku (patrz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2004r., V CK 358/03, LEX nr 183787). Nie jest przy tym rzeczą pozwanym, ani sądów orzekających w sprawie niniejszej, analiza przepisów prawa podatkowego celem ustalenia, czy i w jaki sposób powód może rozliczyć podatek VAT zapłacony przy nabyciu przedmiotów leasingu oraz uzyskany w wyniku ich sprzedaży. Nie budzi jednak wątpliwości, że powód należy do podmiotów będących w świetle art. 15 ust 1 ustawy z dnia 11 marca 2004r. o podatku od towarów i usług płatnikami tego podatku, uprawnionych do odliczania i zwrotu podatku na zasadach wskazanych w art. 86 – 92 ww. ustawy, co pozbawia doniosłości jego twierdzenia, jakoby konieczność rozliczenia sum uzyskanych z tytułu podatku VAT przy sprzedaży przedmiotów leasingu powodowała, że nie stanowią one dla niego korzyści w rozumieniu art. 709¹⁵ k.c.

Należy jednak przyznać rację powodowi, iż w świetle art. 495 § 2 k.c., nie znajduje usprawiedliwienia wywód Sądu Okręgowego, jakoby o nieskuteczności dokonania przez powoda rozliczenia w sprawie niniejszej kwot uzyskanych z tytułu sprzedaży przedmiotów umów leasingu z fakturami wystawionymi po dniu złożenia pozwu oraz z kwotami wynikającymi z not obciążeniowych nr (...) i nr (...), a także ze skapitalizowanymi odsetkami za zwłokę w zapłacie not obciążeniowych, przesądzało to, iż nie rozszerzył on pierwotnego powództwa o wartość przedmiotowych faktur oraz skapitalizowanych odsetek za zwłokę. Takie rozszerzenie powództwa było bowiem w tej sprawie niedopuszczalne. Wbrew jednak wywodom skarżącego, złożone przez niego oświadczenie co do zasad rozliczenia korzyści uzyskanej w wyniku wcześniejszego rozwiązania umowy leasingu, stanowiło niedopuszczalną w świetle ww. przepisu próbę dokonania takiego rozliczenia w tej sprawie, skoro powód domagał się respektowania skutecznych jakoby potrąceń sum nie objętych pozwem, dokonanych po wydaniu nakazu zapłaty. Nadto działanie powoda zmierzało do ominięcia wynikającej z art. 709¹⁵ k.c. dyrektywy nakazującej pomniejszenie świadczenia odszkodowawczego należnego finansującemu w związku z wypowiedzeniem umowy leasingu na skutek okoliczności, za które korzystający ponosi odpowiedzialność, o korzyści, jakie finansujący uzyskał wskutek ich zapłaty przed umówionym terminem i rozwiązania umowy leasingu. Wprawdzie bowiem skarżący twierdził, jakoby należności potrącone przez niego „poza niniejszym procesem” również wchodziły w skład świadczenia korzystającego wskazanego w art. 709¹⁵ k.c., jednak wbrew jego postulatowi okoliczność ta nie podlegała weryfikacji w sprawie niniejszej, ani w zakresie istnienia potrąconych należności, ani w zakresie skuteczności potrącenia. Stąd pozwani słusznie, w świetle art. 709¹⁵ k.c., domagali się rozliczenia całej sumy uzyskanej korzyści z roszczeniami zgłoszonymi i podlegającymi weryfikacji w sprawie niniejszej. W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy nie dopuścił się przy tym naruszenia art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. w zw. z art. 495 § 3 k.p.c. w zw. z art. 230 k.p.c. Choć bowiem powód trafnie wywodził, że w sprawie niniejszej, z uwagi na jej charakter, sąd winien pominąć zarzuty i twierdzenia pozwanym objęte prekluzją, to jednak kwestia ta uregulowana jest w art. 493 § 1 k.p.c. Przepis ten przewiduje pominięcie przez sąd twierdzeń i dowodów, których pozwany nie zgłosił w zarzutach od nakazu zapłaty, jednak jedynie w zakresie, w jakim na etapie wnoszenia zarzutów było to w ogóle możliwe. W sytuacji zaś, gdy w pozwie powód powołał się jedynie na fakt wystawienia i poręczenia weksli przez pozwanym, wniesione przez nich zarzuty były siłą rzeczy ograniczone do kwestii formalnych oraz do twierdzenia o wypełnieniu weksla niezgodnie z deklaracją wekslową. Ewentualnego jej rozwinięcia pozwani mogli dokonać zaś dopiero po wyjaśnieniu przez powoda zasad wyliczenia należności wekslowych, a także po uzyskaniu informacji o sprzedaży przedmiotów leasingu. Pismo z dnia 29 marca 2012r. nie ma więc charakteru dalszych zarzutów lecz zawiera ich kontynuację i rozwinięcie. Nadto, żądanie pomniejszenia należności wynikających z umów leasingu o cenę brutto sprzedaży przedmiotów leasingu nie może być uznane za „nowość” w sytuacji, gdy już w zarzutach pozwani domagali się pomniejszenia swojego zobowiązania o wartość tych przedmiotów. Natomiast problem ograniczenia rozliczenia jedynie do ceny netto podniesiony został przez powoda.

W tym stanie rzeczy uznając zarzuty podniesione w obu apelacjach za chybione, a zaskarżony wyrok za zgodny z prawem, Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji na zasadzie art. 385 k.p.c. i rozstrzygnął o kosztach postępowania apelacyjnego; pomiędzy powodem, a pozwanym (...) Sp. z o.o. w W. na zasadzie art. 100 k.p.c. (skoro obaj skarżący ulegli sobie nawzajem), zaś pomiędzy powodem, a pozwanym J. J. (1) na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., skoro powód uległ temu pozwanemu w całości.